

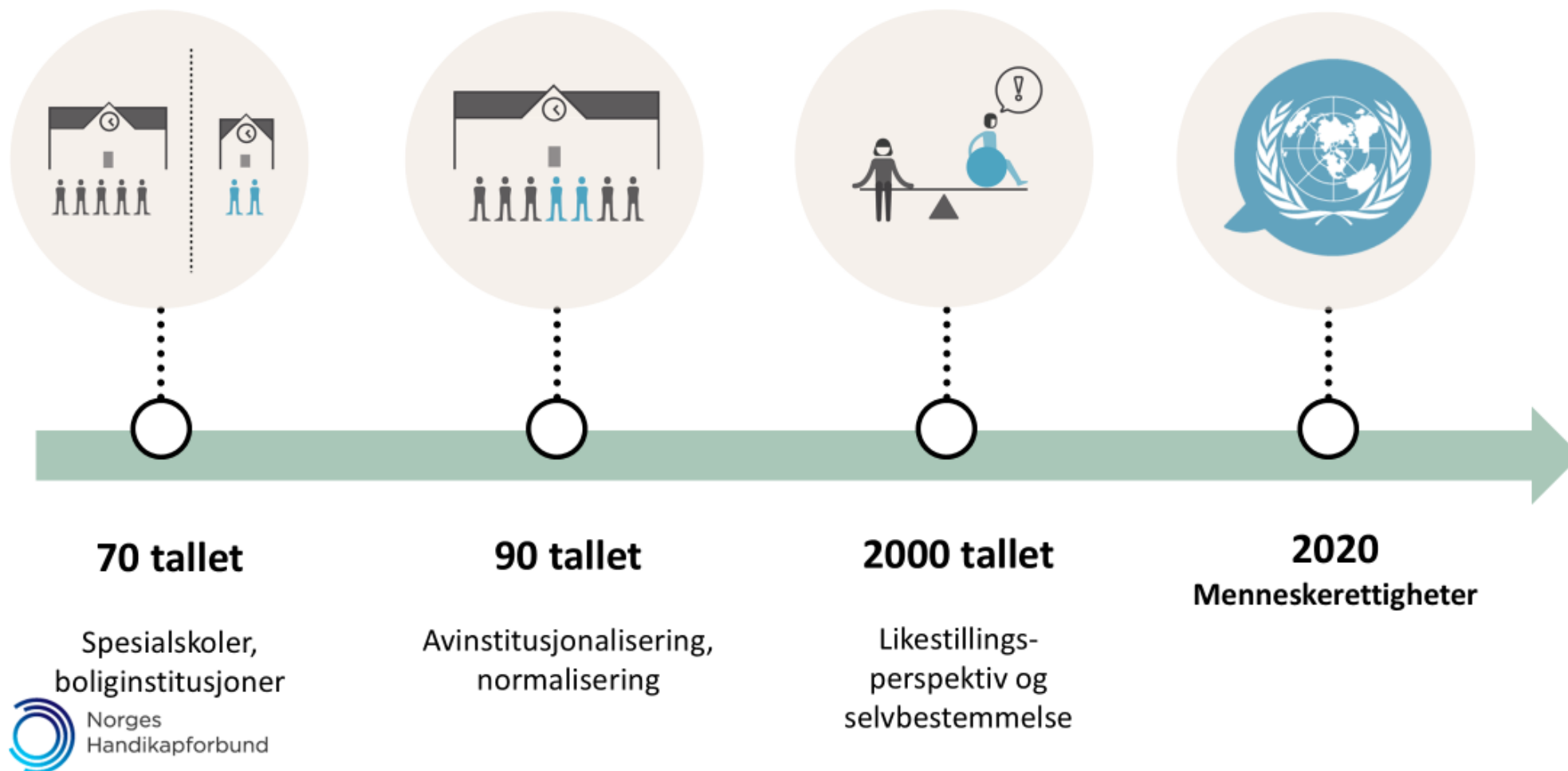

Norges Handikapforbund

CRPD i menneskerettighetsloven, så
hva skjer nå?

Tove Linnea Brandvik
Forbundsleder NHF

Historisk perspektiv

Selvbestemmelse

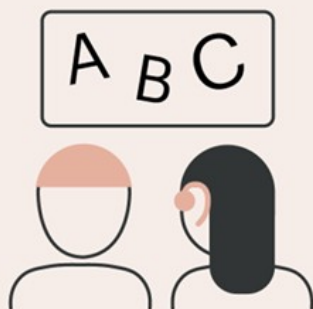
Ikke-diskriminering

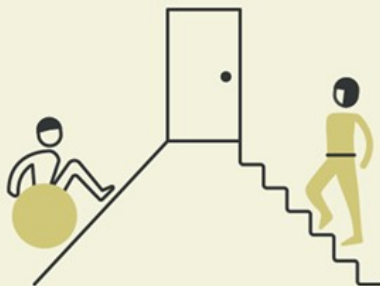
Deltakelse & inkludering

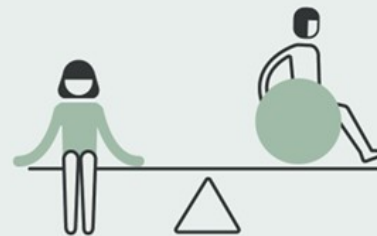
Respekt for forskjeller

Like muligheter

Tilgjengelighet

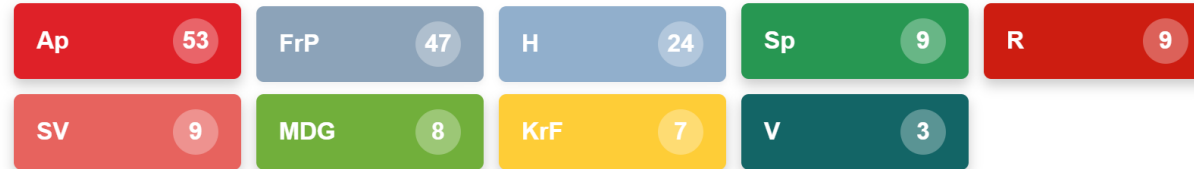
Likestilling

**Respekt for utviklingsmulighetene
og identiteten til barn**

Stortingets flertallskalkulator

Klikk på partiene for å se om de danner flertall (85 mandater eller mer).

Resultat

Sp (9) + V (3) + R (9) + MDG (8) + KrF (7) + Ap (53) + SV (9)
98 av 169 mandater (58.0%)

FLERTALL! (98 mandater)

Nullstill

► Avanserte innstillinger

Laget av Ole Dolmseth

2025 ble det avgjørende året

- Forslaget om å ta CRPD inn i menneskerettsloven ble fremmet i statsråd 29. august
- Det ble et flertall for CRPD ved stortingsvalget 2025.
- Dermed ble det ordinær behandling i Stortinget.
- Gjennomført høring 11 november.
- Endelig vedtak 9 desember.
- Iverksettelse 01.01.26

Forventninger, håp og muligheter!

Ny giv for kommunale råd ?

- **1. Bruke CRPD som et verktøy i saksbehandling**
- Rådene kan:
- Vurdere alle saker som angår personer med funksjonsnedsettelser opp mot CRPD.
- Kreve at kommunale planer og vedtak er i tråd med konvensjonens prinsipper, som universell utforming, deltakelse og ikke-diskriminering.
- Påpeke brudd på CRPD i høringsuttalelser og innspill til kommunestyret.

- **2. Sette CRPD på dagsordenen**
 - Løfte CRPD i møter med politikere og administrasjon.
 - Foreslå at CRPD blir en del av kommunens planstrategi og kommuneplan.
 - Sørge for at CRPD blir synlig i kommunens malverk for vedtak og saksbehandling.
- **3. Følge opp kommunens ansvar**
 - Kommunene har plikt til å sikre menneskerettighetene etter Grunnloven § 92 og CRPD. Rådene kan minne om dette ansvaret og følge opp hvordan kommunen faktisk ivaretar rettighetene i praksis.
 - Rådene kan foreslå praksisendringer, for å sikre rettighetene – for eksempel innen boligbygging, tjenesteutvikling og inkluderende forskning.

Praktisk bruk av CRPD

- **Bakgrunn:** FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) er vedtatt inkorporert i menneskerettighetsloven. Dette betyr at konvensjonen nå har forrang foran annen norsk lovgivning og skal ligge til grunn for all offentlig forvaltning – også på kommunalt nivå.
- **Forslag til vedtak:** Kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse foreslår at kommunen:
- **Inkluderer CRPD som styrende dokument** i kommunens planverk, inkludert kommuneplanens samfunnsdel, strategier for helse og omsorg, skole, bolig og universell utforming.
- **Sikrer opplæring i CRPD** for ansatte i administrasjonen, politikere og rådsmedlemmer, med særlig vekt på rettighetsforståelse og praktisk anvendelse.
- **Oppretter en handlingsplan** for hvordan kommunen skal etterleve CRPD i praksis, med konkrete mål, tiltak og indikatorer.
- **Bruker CRPD aktivt i saksbehandling**, og vurderer konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse i alle relevante saker.
- **Sikrer medvirkning** for funksjonshemmede og deres organisasjoner i utforming og evaluering av kommunale tjenester og tiltak.
- **Begrunnelse**
- CRPD gir tydelige føringer for hvordan samfunnet skal sikre like rettigheter og muligheter for funksjonshemmede. Inkorporeringen i menneskerettighetsloven forplikter kommunen til å etterleve konvensjonen i all sin virksomhet. Dette er et viktig skritt mot et mer inkluderende og rettighetsbasert lokalsamfunn.

Kvinnekonvensjonen – også kjent som **CEDAW**

CEDAW (Convention on the
Elimination of All Forms of Discrimination
Against Women)

- Kvinnekonvensjon er basert på FNs erklæring om kvinners rettigheter fra **1967** (58 ÅR) og ble offisielt vedtatt 18. desember **1979**. (46 ÅR)
- **ratifisert av Norge** den **21. mai 1981** (44 ÅR)
- **inkorporert i menneskerettighetsloven 2009**. (16 år)
- Dette betyr at siden 2009 har kvinnekonvensjonen hatt **forrang foran annen norsk lovgivning**, og skal legges til grunn for all offentlig forvaltning og lovgivning som berører kvinners rettigheter.

CRPD tidslinje

CRPD (Convention on the Rights of
Persons with Disabilities)

- FN sitt internasjonale år for funksjonshemmede (1981) 45 år
- Det internasjonale tiåret for funksjonshemmede 1983 – 1993
- FN sine standardregler (1993) 33 år
- Vedtak i FN (2006) 19 år
- Signering av Norge (2007) 18 år
- Ratifisering (2013) 12 år
- Inkorporering i menneskerettighetsloven 1 januar 2026

Hvordan CEDAW har påvirket kvinners rettigheter i Norge

Lovfestet likestilling og påvirket likestillingsloven

Økt kvinneandel i politikk og ledelse

Handlingsplaner mot vold i nære relasjoner

Kjønnsperspektiv i budsjettering og planverk

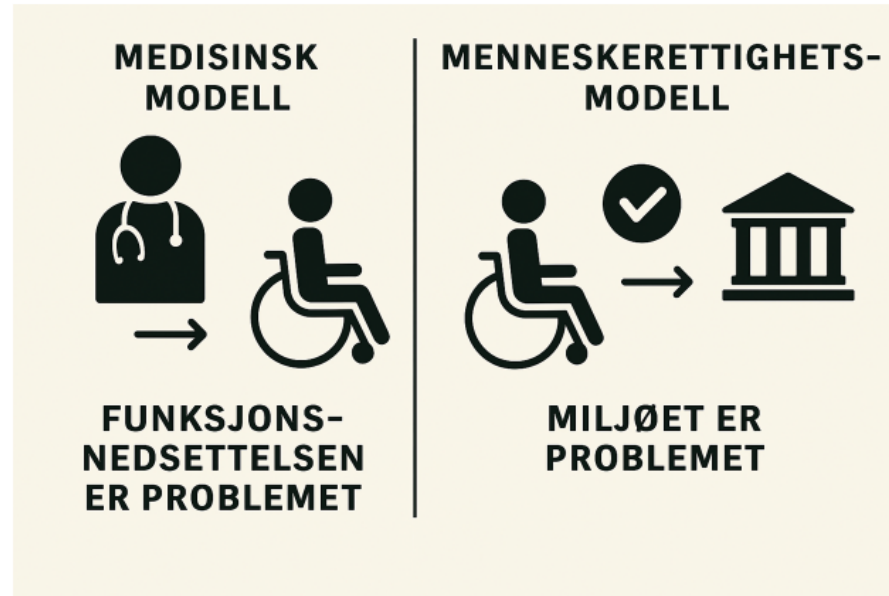
Hva CRPD kan bety – og hvordan bruke CEDAW som modell

- Rettighetsbasert tilnærming til tjenester og deltakelse
- Universell utforming og tilgjengelighet
- Medvirkning og representasjon i beslutningsprosesser
- Systematisk vurdering av konsekvenser i kommunale saker

Norges
Handikapforbund

Medisinsk modell vs menneskerettighetsmodell

Medisinsk modell: Ser funksjonsnedsettelse som et individuelt problem som skal behandles eller kureres. Fokus er på diagnose og tilpasning til samfunnet.

Menneskerettighetsmodell: Ser funksjonsnedsettelse som et resultat av barrierer i samfunnet. Fokus er på rettigheter, inkludering og fjerning av hindringer.

Norges
Handikapforbund

- **Politicians thinks we are there!**
- **Civil Servants thinks we are there or that it becomes expensive!**
- **Civil Society thinks we are there or do not bother!**
- **Improvements are not coming by itself or easy!**
- **OPDs must know and utilise the CRPD**

**Stig Langvad medlem I FN komiteen
for CRPD kurs NHF**

**Norges
Handikapforbund**